

Salon kaupungin lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä

Kaupunginhallitus 08.09.2025
3339/03.00.00.00/2025

Valmistelija

talousjohtaja Maria Kulmala, maria.kulmala@salo.fi, 02 778 4017

Tausta ja tavoitteet

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Asetus perustuu sote-voimaanpanolain (616/2021) 43 §:ään. Voimaanpanolain mukaan kunnalla on oikeus saada hakemuksen perusteella valtiolta korvaus laissa kunnan omaisuuteen kohdistuvien järjestelyjen perusteella kunnalle aiheutuvista välittömistä kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa säädetään korvausraja. Kunnalla on oikeus saada korvaus siltä osin, kuin omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista välittömistä kustannuksista johtuva kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve ylittää 0,5 prosenttiyksikköä (korvausraja). Laskennan perusteena ovat viimeisimmät valmistuneet verotus- ja tilinpäätöstiedot. Jos korvausraja ylittyy ja kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti, kunnalla on lisäksi oikeus saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta kolme neljäsosaa korvausrajan alittavalta osalta. Sen estämättä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, kunnalla on kuitenkin oikeus saada korvausta omaisuusjärjestelyihin liittyvistä välittömistä kustannuksista, vaikka korvausraja ei ylity, jos kunnan mahdollisuus päättää omasta taloudestaan ilmeisesti vaarantuu.

Pykälän 3 momentin mukaan korvauksen perustana olevat välittömät kustannukset lasketaan omaisuusjärjestelyjen kohteena olevasta omaisuudesta uudistuksen voimaantulon jälkeen syntyvien ja todennettavissa olevien kulujen ja tuottojen erotuksena. Korvauksen perustana olevilla kustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, joiden syntymiseen kunta ei ole voinut omilla toimillaan vaikuttaa tai niitä vähentää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omaisuusjärjestelyistä aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Voimaanpanolain 44 §:n mukaan kunnan on tehtävä 43 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva hakemus valtiovarainministeriölle viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä. Jos hyvinvointialue on käyttänyt 22 §:n 2 momentin mukaista oikeuttaan vuokrasopimuksen pidentämiseen, kunnan on tehtävä hakemus viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä.

Asetuksella säädettäisiin voimaanpanolain 43 §:n mukaisesti kunnalle korvattavien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Lausunnot pyydetään antamaan lausuntopalvelu.fi:ssä viimeistään 12.9.2025 klo 16.

Lausunto

Korvauksen perusteena olevat kulut

Todellisten toimitiloihin liittyvien käyttökustannusten selvittäminen kunnissa lisää hallinnollista taakkaa ja välittöminä kustannuksina tulisi hyväksyä ainakin vuokrasopimuksen voimassaoloajalta laskennalliset käyttökustannukset. Kustannuksina tulisi hyväksyä kaikki kustannukset, jotka vuokratuloilla on tarkoitettu katettavaksi ja kustannuksiksi tulisi hyväksyä myös pääomaan liittyvät kustannukset eli kiinteistöön sidotun oman ja vieraan pääoman kustannukset, kiinteistön kulumista kuvaavat poistot, maanvuokran osuus ja kiinteistöön liittynyt tekninen riski. Pääomakustannukset tulisi määritellä laskennallisesti hallinnollisen taakan minimoimiseksi.

Siirtymäkauden vuokrien määrittämistä koskevalla asetuksella on hyväksytty laskennalliset kustannukset, jotka vuokratuotoilla on tarkoitettu katettavan. Korvauksen perusteeksi määriteltävien kulujen ja tuottojen on vastattava sisällöllisesti toisiaan.

Yhtiöittämisvelvoitteeseen liittyvät kulut tulee myös hyväksyä välittömiksi kustannuksiksi. Mikäli vuokrattuihin kiinteistöihin liittyvä toiminta olisi edelleen kuntien omaa toimintaa, ei yhtiöittämisjärjestelyjä olisi kunnissa tarvinnut tehdä eikä niihin liittyviä kustannuksia olisi syntynyt. Näin ollen kustannukset, jotka liittyvät yhtiöittämiseen sekä markkinaehtoisen hinnan selvittämiseen ovat kustannuksia, jotka johtuvat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta ja niihin liittyvistä omaisuusjärjestelyistä.

Muut huomiot

Asetusluonnoksen mukaan korvauksen perustana olevat välittömät kustannukset ovat kustannuksia, jotka ovat toteutuneet suoriteperusteen mukaisesti aikavälillä 1.1.2023-31.12.2027, jos hyvinvointialue ei ole käyttänyt voimaannpanolain mukaista oikeutta toimitilan vuokrasopimuksen pidentämiseen. Esitetty määräaika on liian lyhyt. Mikäli kunta ei löydä vuokrasopimuksen päättymisen jälkeen toimitiloille muuta vaihtoehtoista ratkaisua, kuin rakennuksen purkaminen, tulee useimmissa kunnissa purkamisen kustannukset sellaisiksi, että purkaminen tulee kilpailuttaa. Kilpailuttamisprosessi vie aikaa, minkä lisäksi hankintapäätöksestä on mahdollista valittaa. Markkinaoikeuden ja hallinto-oikeuden käsittelyajat ovat usein pitkiä eikä purkamista näin ollen ehdittäisi välttämättä edes toteuttamaan ennen määräajan päättymistä.

Esityksen mukaan korvauksen perusteena ei pidettäisi rahoituskuluja siltä osin, kuin ne eivät ole kohdistettavissa ko. olevaan kunnan omaisuuteen eli korvauksen perusteena oleviin kuluihin voisi lukeutua ainoastaan tiettyyn toimitilaan liittyvät lainan korko- ja muut rahoitusmenot. Kunnissa omaisuuteen liittyviä rahoituskuluja, kuten lainoja ja korkoja, ei ole kohdistettu tiettyyn omaisuuteen, joten rahoituskulujen kohdistaminen tiettyyn toimitilaan ei käytännössä kunnissa toteudu.

Korvausmenettelyn tulee olla selkeä sekä hallinnollisesti kohtuullinen toteuttaa. Kunnilla tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet korvaukseen riippumatta kunnan taloudellisesta tilanteesta tai veroprocentista.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa valmistelun mukaisen lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Päätös

Tiedoksianto

Valmistelija; lausunnon viemiseksi lausuntopalveluun